

Βαθμός Ασφαλείας :

Βαθμός Προτεραιότητας :

Αριθ. Πρωτ. 8

Έν Αθήναις τῆ 30 **Ἰουνίου** 1980

Π ρ ο ς

Τόν Κον Ἐπισημοῦ τῆς Δικαιοσύνης

Ἐ ν τ α Ὑ ὄ α

Ἐχομεν τὴν τιμὴν, εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθ. ἐμπ. πρωτ. 664/21.6.1980 Ἐμέτερον Ἐγγραφοῦ, νά γνωρῶσμεν εἰς Ἐμᾶς ὅτι ἡ ἡμετέρα γνώμη ἐπὶ τῶν θεμάτων, ἀτινα ἀνακύπτουν ἐκ τοῦ ἀπευθυνθέντος Ἐμῖν ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1980 Ἐγγράφου τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ τὰ ὅποια ἀφοροῦν εἰς τὰς ἐνδεδειγμένες ἐνεργείας τοῦ Εἰσαγγελέως Πλημ/κῶν ἐπὶ τῶν περιερχομένων ἀπὸ καταγγελιῶν καὶ λοιπῶν στοιχείων περὶ πράξεων τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Ἐπισημοῦ ἔχει ὡς ἀκολούθως:

1.- Διὰ τὰς ἀελοποίνους πράξεις τῶν διατελούντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ἐπισημοῦ, τὰς ἀσχέτους πρὸς τὰ δημόσια καθήκοντα τοῦτων, ἰσχύουν ὡς πρὸς τὴν ποινικὴν δίκην, τὴν προδικασίαν καὶ τὴν ἐν γένει διαδικασίαν αἱ διατάξεις τοῦ Κώδικος Ποιν. Δικονομίας καὶ ἐπομένως ὁ Εἰσαγγελεὺς Πλημ/κῶν εἴτε ἀτεπαγγέλτως εἴτε συνεπέφ μηνύσεως, ἐγκλήσεως ἢ ἄλλης τινὸς σχετικῆς ἀφορμῆς δύναται νά ἀσκήσῃ κατ' αὐτῶν ἐνώπιον τῶν κατὰ τὸν ρηθέντα Κώδικα δικαστηρίων ποινικὴν δίκην, ἥτις καὶ χωρεῖ ἀκωλύτως, ἐξαιρέσει τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ὁ διατελῶν ἢ διατελέσας μέλος τῆς Κυβερνήσεως ἢ Ἐπισημοῦ τυγχάνει καὶ ἐν ἐνεργείᾳ βουλευτῆς,

ότε απαιτείται ή κατά τό άρθρον 62 του Ισχύοντος Συντάγματος της 9 'Ιουνίου 1975 άδεια διώξεως, χορηγουμένη υπό της Βουλής, ένφ και άνευ της άδειας ταύτης δύνανται κατά τό άρθρον 54 Κ. Π.Δ. νά ενεργηθοϋν αί μή θιγουσαι τό πρόσωπον τούτου ως βουλευτοϋ άνακριτικά και διαδικαστικά πράξεις.

2.- Προκειμένου όμως περί άξιοποίνων πράξεων των ως άνω προσώπων, των διατελούντων ή διατελεσάντων μελών της Κυβερνήσεως και 'Υφυπουργών, αίτινες διεπράχθησαν υπό τούτων δι' ένεργειών ή παραλείψεων έν τή άρμοδιότητι αυτών και τή ένασκήσει των καθηκόντων των, κρατεί, καθ'ά έκράτει άνέκαθεν, δλωσ διάφορον δικονομικόν σύστημα, καθιερούμενον υπό του Ισχύοντος Συντάγματος, ως καθιεροϋτο και υπό των προϊσχυσάντων Συνταγμάτων.

3.- Αί περί του δικονομικοϋ τούτου συστήματος διατάξεις περιέχονται νϋν βασικώς μέν εις τό άρθρον 86 του έν Ισχύϊ Συντάγματος της 9 'Ιουνίου 1975, συμπληροϋνται δέ έκ των διατάξεων των άρθρων 9 κ.έπ.του Ισχύοντος από 1 'Ιανουαρίου 1971 Ν.Δ/τος 802/1971 " περί εϋθύνης των μελών της Κυβερνήσεως και των 'Υφυπουργών " και των άρθρων 28 παρ.4, 39 παρ.4 έδαφ.ιβ' και 102-104 του Ισχύοντος από 23 'Οκτωβρίου 1975 Κώδικος Κανονισμού 'Εργασιών της Βουλής.

4.- Το προδιαληφθέν Ν.Δ/μα 802/1971, διατηρηθέν προσωρινώς έν Ισχύϊ δυνάμει του άρθρου 10 παρ.2 της από 1/8 Αύγουστου 1974 Συντ.Πράξεως της Κυβερνήσεως 'Εθν. 'Ενότητας και του άρθρου 7 του Δ' από 14/18 'Ιανουαρίου 1975 Ήθελσιματος της Β' Αναθεωρητικής Βουλής, διετηρήθη προσωρινώς έπίσης έν Ισχύϊ διά του άρθρου 115 παρ.1 του Ισχύοντος Συντάγματος της 9 'Ιουνίου 1975 ως μήπω έκδοθέντος του υπό του άρθρου 86 παρ.1 του Συντάγματος τούτου προβλεπομένου διά τό αυτό άντικείμενον νόμου. 'Αλλά, συμφώνως τή άρθρω 112 παρ.1 του αυτού Συντάγματος, τό έν λόγφ Ν.Δ/μα Ισχύει μόνον καθ'ό μέρος δέν άντίκειται εις τό ρηθέν Σύνταγμα. Οϋτω, καθ'ά έκρίθη και υπό του 'Αρελου Πάγου, αί οϋσιαστικά διατάξεις των άρθρων 1-8 του

ως Άνω Ν.Δ/τος, μή αντικείμενα εις τό Σύνταγμα τούτο, τελούν
Έτι έν πάηρει Ισχύϊ (Α.Π. 268/1976 καί Α.Π.337/1976 Π.Χρ.ΚΣτ'
σελ.713 καί 748, Α.Π.841/1976 Π.Χρ.ΚΖ'σελ. 258, Α.Π.148/1978
Π.Χρ. ΚΗ'σελ. 432 καί συναφώς Α.Π. 720/1979 Π.Χρ.ΚΘ'σελ.794).
'Αλλ'έκ τών δικονομικών διατάξεων τού αυτού Ν.Δ/τος αί τοιαύται
τών άρθρων 13,14, 15 καί 17 τούτου, καθ'δ μέρος ως προϋπόθεσιν
έχουν τήν ύπαρξιν 'Επιτρόπου τής Βουλής καί καθ'δ μέρος άφορούν
εις τάς άρμοδιότητας τούτου 'Επιτρόπου, αντίκεινται εις τό
Ισχύον Σύνταγμα, δοθέντος ότι τούτο δέν αναγνωρίζει καί συνε-
πώς δέν ρυθμίζει θεσμόν 'Επιτρόπου Βουλής, έπομένως δέ κατά
τό προμνησθέν άρθρον 112 παρ.1 τού Συντάγματος δέον νά θεωρη-
θοϋν ως καταργηθεΐσαι. Ειρήσθω ότι επί θεμάτων, περί ών αί δια-
τάξεις αύται, ό ήδη από 23 'Οκτωβρίου 1975 Ισχύων Κώδιξ Κανονι-
σμοϋ 'Εργασιών τής Βουλής (Κοινοβουλευτικόν Μέρος) περιέλαβεν
έτέρας διατάξεις.

5.- 'Ο Κανονισμός τής Βουλής όρίζει τόν τρόπον λει-
τουργίας της καί διεξαγωγής τών εργασιών της, ως έπίσης προσδι-
ορίζει τήν όργάνωσιν τών ύπηρεσιών αύτης, ψηφίζεται δέ κατά τό
Ισχύον Σύνταγμα υπό μόνης τής Βουλής, καθ'ά υπό μόνης τής Βου-
λής έψηφίζετο καί υπό τό κράτος άπάντων τών προϊσχυσάντων
Συνταγμάτων, άτινα μάλιστα δέν άπήτησιν τήν δημοσλευσιν αυτού
διά τής 'Εφημερίδος τής Κυβερνήσεως, ένώ τό Ισχύον Σύνταγμα
(άρθρον 65 παρ.1) άπαιτεΐ τήν τοιαύτην τούτου δημοσλευσιν, όρι-
ζον όμως ότι αύτη ένεργεΐται υπό μόνου τού Προέδρου τής Βουλής,
ήτοι άνευ συμκράσεως τού Προέδρου τής Δημοκρατίας. Τά προϊσχύ-
σαντα Συντάγματα τής 29 Σεπτεμβρίου 1925, τής 22 Σεπτεμβρίου
1926 καί τής 3 'Ιουνίου 1927 ρητώς ώριζον διά τού άρθρου 44
αύτων ότι ό έν λόγφ Κανονισμός έχει Ισχύν νόμου. 'Εν τούτφ
καί υπό τό κράτος τών ώσάύτως προϊσχυσάντων Συνταγμάτων τής
31 'Οκτωβρίου 1864, τής 23 Μαΐου 1911 καί τής 1 'Ιανουαρίου
1952, μή περιεχόντων εις τό περί τού Κανονισμοϋ τούτου άρθρον
65 αύτων τοιαύτην διάταξιν, έγινετο έπίσης δεκτόν ότι ό Κανο-
νισμός οϋτος έχει Ισχύν νόμου, ότι όμως ό νόμος οϋτος, ως ψη-

φιζόμενος υπό μόνης τῆς Βουλῆς καὶ ὡς μὴ κυρούμενος μηδέ ἐκδιδόμενος καὶ οὔτε δημοσιευόμενος υπό τοῦ Ἄνωτάτου Ἄρχοντος, εἶναι ἰδιότυπος, μὴ δυνάμενος καὶ νὰ τροποποιήσῃ ἢ καταργήσῃ ἕλλον νόμον, ψηφισθέντα υπό τῆς νομοθετικῆς λειτουργίας, ἀλλὰ κυρωθέντα καὶ ἐκδοθέντα καὶ δημοσιευθέντα υπό τοῦ Ἄρχοντος τούτου (Η.Ν. Σαριπόλου Ἑλλ. Συντ. Δίκαιον ἔκδ. γ' τόμος Α' 1915 σελ. 390 σημ. 2, Χρ. Σγουρίτσα Συντ. Δίκαιον ἔκδ. γ' τόμος Α' 1965 σελ. 303-304). Ἡ ἐρμηνεῖα αὐτῆ, παρομοίας διατάξεις διὰ τὸν ἐν λόγῳ κανονισμὸν διαλαβόντος καὶ τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τῆς 9 Ἰουνίου 1975, δεῖον καὶ υπό τὸ κράτος αὐτοῦ νὰ γίνῃ δεκτὴ.

6.- Οἱ διατελοῦντες ἢ διατελέσαντες μέλη τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργοὶ διὰ τὰς περὶ ὧν πρόκειται ἀξιοποίνους πράξεις αὐτῶν ἀνέκαθεν ὑπῆγοντο οὐχὶ εἰς τὰ τακτικά κοινικά δικαστήρια, ἀλλ' εἰς Εἰδικὸν Δικαστήριον, τὸ ὁποῖον κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 90 τῶν προΐσχυσάντων Συνταγμάτων τῆς 29 Σεπτεμβρίου 1925 καὶ τῆς 22 Σεπτεμβρίου 1926 καὶ τὸ ἄρθρον 93 τοῦ προΐσχυσαντος Συντάγματος τῆς 3 Ἰουνίου 1927 ἦτο ἡ τότε ὑφισταμένη Γερουσία, ἣτις οὕτω συνεκροτεῖτο εἰς Εἰδικὸν Δικαστήριον, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 80 τῶν ἐπίσης προΐσχυσάντων Συνταγμάτων τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1864, τῆς 23 Μαΐου 1911 καὶ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1952 ἦτο τὸ υπό τοῦ Προέδρου τοῦ Ἄρειου Πάγου προεδρευόμενον Εἰδικὸν Δικαστήριον, ὅπερ συνεκροτεῖτο καὶ ἐκ δώδεκα (12) λοιπῶν μελῶν, κληρουμένων ἐκ τῶν πρὸ τῆς κατηγορίας Ἄρεοπαγιτῶν, Ἐφετῶν καὶ Προέδρων Ἐφετῶν, ἐνῆ κατὰ τὸ ἄρθρον 86 παρ. 1 τοῦ ἤδη ἰσχύοντος Συντάγματος τῆς 9 Ἰουνίου 1975 εἶναι παρόμοιον Εἰδικὸν Δικαστήριον, προεδρευόμενον ὡσαύτως υπό τοῦ Προέδρου τοῦ Ἄρειου Πάγου, ὅπερ συγκροτεῖται μὲν πάλιν καὶ ἐκ δώδεκα (12) λοιπῶν μελῶν, κληρουμένων ὁμοῦς ἐκ μόνων τῶν πρὸ τῆς κατηγορίας Ἄρεοπαγιτῶν καὶ Προέδρων Ἐφετῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἐκ τῶν Ἐφετῶν.

7.- Ἀλλὰ δὲν καθιδρύθη, μόνον, Εἰδικὸν Δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐπὶ προκειμέναις πράξεσι κατηγορίας κατὰ τῶν ὡς ἄνω προσώπων, ἀλλὰ καὶ Εἰδικὸν Ὅργανον διὰ τὴν κατ'

αυτών κίνησιν τῆς ποινικῆς διώξεως καὶ τὴν ἐνώπιον τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου ἄσκησιν αὐτῆς, τὸ ὄργανον δὲ τοῦτο καθ' ἅπαντα τὰ προϊσχύσαντα Συντάγματα, ὡς καὶ τὸ ἤδη ἰσχύον τοιοῦτον (ἄρθρον 86 παρ.1), εἶναι, μόνη, ἡ Βουλὴ. Παρατηρήθη ὅτι ἡ ποινικὴ εὐθύνη τῶν διατελοῦντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργῶν ἀποτελεῖ, θεωρητικῶς, σοβαρὸν περιορισμὸν τῆς κομματικῆς ἀπολυταρχίας, ἀλλ' ὅτι ἡ πρακτικὴ αὐτοῦ ἐφαρμογὴ, ἐφ' ὅσον ἡ Βουλὴ, μόνη, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατηγορῇ τοὺτους, εἶναι εὐνόητον ὅτι τυγχάνει μικρὰ (Ἰ. Αλεξ. Σβώλου Ἐναρκτήριος λόγος τῆς 30 Μαρτίου 1929 κεφ. IV παραγρ.1) ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν διέλαβε καὶ σκέψιν τινὰ περὶ ἄλλης τινὸς λύσεως, οὐδ' ἤγαγεν εἰς ἕτεραν τινὰ λύσιν. Ἐν τούτῳ ἐτυλίθη ὅτι ὁρθῶς ἀνατέθη εἰς τὴν Βουλὴν, ὡς κυρίαρχον ὄργανον, τὸ ἐν λόγῳ δικαίωμα, καθ' ὅσον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀνατεθῇ τοῦτο εἰς ἕτερα ὄργανα, ὅτι δὲ ἡ Βουλὴ ἔχει εὐρύτητα ἐν τῇ ἐκτιμῇσει ἢν πρέπει νὰ κατηγορήσῃ τοὺς διατελοῦντας μέλη τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργοὺς διὰ τῆς ποινικῆς ὁδοῦ ἢ νὰ ἀπαλλαγῇ τούτων διὰ τῆς κοινοβουλευτικῆς κατακρίσεως (ἴδετε σχετικῶς Διομ. Κυριακοῦ Ἐρμην. Ἑλλην. Συντάγματος, ἐπιμελεῖσθαι Ἰ. Αλεξ. Διομήδους, τόμος Β' 1904 σελ. 227 καὶ 229). Εἰρήσθη ὅτι συμφώνως ἐπίσης πρὸς τὴν ἄποψιν ταύτην διεκηρύχθη κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 14/6.3.1975 συνεδρῶσιν τῆς Ὀλομελείας τῆς ἐπὶ τῆς καταρτίσεως τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, κων./νου Δ. Παύσου, ὅτι ἡ κρίσις τῶν διατελοῦντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργῶν, ὡς πρὸς τὰς ἐν τῇ ἐκτελέσει τῶν καθηκόντων των πράξεις αὐτῶν, πρέπει νὰ εἶναι κρίσις πολιτικὴ (Πρακτικὰ Ὀλομελείας Ἐπιτροπῆς, Ἀθήναι 1975, σελ. 221), ὡσαύτως δὲ ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀπὸ μηνὸς Μαρτίου 1975 εἰσηγητικῇ πρὸς τὴν Ἐ' Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν ἐκθέσει τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης ἐτυλίθη ὅτι ἡ Βουλὴ κρίνει τὰς πράξεις ταύτας τῶν ὡς ἄνω προσώπων οὐχὶ ἀπολειστικῶς μὲ νομικά, ἀλλὰ κυρίως μὲ πολιτικὰ κριτήρια (ἴδετε ἐκθεσιν ἐν τοῖς αὐτοῖς Πρακτικοῖς σελ. 442).

β.- Ἐπιτὸς ὅμως τοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου πρὸς ἐκδί-

κασιν τῆς ἐπὶ ταῖς ρηθείσαις πράξεις κατηγορίας κατὰ τῶν διατελούντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργῶν, καθὼς καὶ ἐκτὸς τοῦ Εἰδικοῦ Ὁργάνου, ἦτοι τῆς Βουλῆς, ὡς ἀρμοδίου διὰ τὴν δίωξιν τούτων, ἀνεγνωρίζετο ἀνέκαθεν καὶ ἀναγνωρίζεται καὶ σήμερον μὲν καὶ μόνον, εἰδικὴ δὲ ἐπίσης, ἀφορμὴ, ἐκ τῆς Βουλῆς πάλιν ἐκπορευομένη, πρὸς κίνησιν τῆς τοιαύτης διώξεως, εἶναι δὲ αὕτη ἡ πρότασις κατηγορίας, ἡ ὅποια πρέπει νὰ εἶναι ὑπογεγραμμένη ὑπὸ βουλευτῶν καὶ νὰ προσδιορίζῃ τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ συνιστώσα τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας παράβασις, νὰ ὑποβάλλεται δὲ εἰς τὴν Βουλὴν, ἐφ' ἧς προτάσεως αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρον 72 παρ. 1 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τῆς 9 Ἰουνίου 1975 ἀποφαίνεται ἐν ὁλομελείᾳ. Ὑπὸ τῶν προϊσχυσάντων νόμων, τοῦτέστι τοῦ ἁρθροῦ 11 τοῦ Ν. ΦΠΣτ/1877 " περὶ εὐθύνης τῶν Ὑπουργῶν " καὶ τοῦ ἁρθροῦ 3 τοῦ Ν. 3398/1927 " περὶ ἐκδικάσεως τῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 64 καὶ 93 τοῦ Συντάγματος ἀδικημάτων ", ἀπρτεῖτο ὅπως ἡ ἐν λόγῳ πρὸς τὴν Βουλὴν πρότασις φέρῃ τὴν ὑπογραφήν εἴκοσιν (20) τοῦλάχιστον βουλευτῶν, ἐνῶ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ἰσχύοντος Ν.Δ/τος 802/1971 ἀρκεῖται εἰς τὴν ὑπογραφήν τῆς προτάσεως ταύτης ὑπὸ δέκα πέντε (15) τοῦλάχιστον βουλευτῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ἄρθρον 102 παρ. 2 τοῦ ἐν ἰσχύϊ ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου 1975 Κώδικος Κανονισμοῦ Ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς ἀπαιτεῖ ὅπως ἡ πρότασις αὕτη φέρῃ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐνὸς δεκάτου τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν βουλευτῶν, ἦτοι τὴν ὑπογραφήν τριάκοντα (30) τοιούτων. Δέον ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ὡς ἄνω περὶ ὑπογραφῆς ὑπὸ δέκα πέντε (15) βουλευτῶν διάταξις τοῦ Ν.Δ/τος 802/1971, μὴ ἀντικειμένη εἰς τὰς ἀπὸ 1 Αὐγούστου 1974 ἕως 5 Ὀκτωβρίου 1974 ἐκδοθείσας Συντακτικὰς Πράξεις τῆς Κυβερνήσεως Ἐθνικῆς Ἐνότητος, οὐδὲ εἰς τὰ ἀπὸ 24 Δεκεμβρίου 1974 ἕως 9 Ἰουνίου 1975 ἐκδοθέντα Ψφίσματα τῆς Ἐ' Αναθεωρητικῆς Βουλῆς, ἀλλ' οὔτε καὶ εἰς τὸ ἰσχύον ἀπὸ 9 Ἰουνίου 1975 Σύνταγμα, ἐξακολουθεῖ ἰσχύουσα, ὅτι δὲ δέν δύναται ἐν προκειμένῳ νὰ τροποποιηθῇ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐν παραγράφῳ 5 τῆς παρούσης ἐκτεθέντα, ὑπὸ

τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς, οὕτινος ἐπομένως ἢ διάφορος ἐν ἄρθρῳ 102 παρ.2 αὐτοῦ διατάξεις, τυγχάνει ἀνίσχυρος. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ ἡ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ ρηθέντος Ν.Δ/τος 802/1971, ἐπαναλαβοῦσα ὁμοίας διατάξεις τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ Ν. ΦΠΣτ/1877 καὶ τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν. ΧΕ'/1877, ὡς τὸ ἄρθρον 10 τοῦ πρώτου τῶν νόμων τούτων ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ν. 871/1917, ὁρίζουσα δὲ ὅτι καὶ οἱ τυχόν συμμετοχοὶ (ὑπάλληλοι ἢ ἰδιῶται) τῶν ὑπαιτέρων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργῶν διώκονται μετ' αὐτῶν ὑπὸ τῆς Βουλῆς ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ Εἰδικοῦ Δικαστηρίου, (ἴδετε περὶ τῆς τοιαύτης τούτων διώξεως Π.Ν.Σαριπόλου ἐνθ' ἄνωτ. σελ.236 σημ.3 καὶ Χρ. Σγουρίτσα ἐνθ' ἄνωτ. σελ.406, ὡς καὶ Α.Π. 472/1950 ἐν Ἀρχ.Νομολ. Α'σελ. 604), κατισχύει τῆς ἀντιθέτου διατάξεως τοῦ ἄρθρου 102 παρ.1 ἐδάφ. δεύτερον τοῦ αὐτοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς, καθ' ἣν οἱ τυχόν συμμετοχοὶ δύνανται νὰ ὑπαχθῶν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ(Εἰδικόν) Δικαστήριον μόνον ἐὰν ἀποφασίσῃ οὕτως ἡ Βουλὴ διὰ τῆς περὶ παραπομπῆς τοῦ μέλους τῆς Κυβερνήσεως ἢ Ὑφυπουργοῦ ἀποφάσεως αὐτῆς, οὕτω δὲ καὶ ἡ διατάξεις αὕτη τοῦ Κανονισμοῦ τούτου τυγχάνει ἐκίσης ἀνίσχυρος.

9.- Ἡ ἀξιολογία τοῦ νομοθέτου ὅπως ἡ περὶ κατηγορίας προτάσεις φέρῃ τὴν ὑπογραφήν οὐχὶ ἐνὸς ἢ τινῶν βουλευτῶν, ἀλλὰ μελζονος ἀριθμοῦ τοιούτων, ὡς καὶ ἡ συνταγματικὴ ἐπιταγὴ ὅπως ἐπὶ τῆς προτάσεως ταύτης, καθὼς καὶ περὶ τῆς παραπομπῆς ἢ μὴ εἰς τὸ Εἰδικόν Δικαστήριον, ἀποφαίνεται ἡ Βουλὴ ἐν ὁλομελείᾳ, ἐνθ' ἀρκεῖ εἰς καὶ μόνον βουλευτῆς δι' ὑποβολὴν προτάσεως νόμου καὶ ἐνθ' πλεῖστοι ὅσαι κατηγορίαι νόμων ψηφίζονται ἤδη ὑπὸ τοῦ ἐνὸς τῶν δύο τμημάτων τῆς Βουλῆς, ὑποδηλοῦν τὴν ἄκραν προσοχὴν, μεθ' ἧς δεόν νὰ ὑποβάλλωνται προτάσεις κατηγορίας κατὰ τῶν διατελούντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργῶν ἐπὶ ταῖς ἐν τῇ ἀρμοδιότητι αὐτῶν καὶ τῇ ἐνασκήσει τῶν καθηκόντων ^{των} πράξεσιν, ὡς ἐκίσης ὑποδηλοῦν καὶ τὴν βαρύτητα καὶ σπουδαιότητα, ἣν δεόν νὰ ἔχουν αἱ πράξεις τούτων, δι' ἃς αἱ προτάσεις αὗται, ἀλλ' ὡσαύτως ἀποτελεῖ πρόνοιαν καὶ ἐγγύησιν διὰ τὴν πρόληψιν διατυπώσεως ἀπερισκέπτων κατηγοριῶν, ἐξ οὗ καὶ οὐδεμία μομφὴ κατὰ τοῦ μέτρου τούτου ἐξεφράσθη, ἐνθ' ὁ ἐκ τῶν παλαιο-

τέρων συνταγματολόγων 'Ιω. 'Αραβαντινός, ἄν καὶ ἀποδοκιμάζων τὴν ἐν ἄρθρῳ 11 τοῦ Ν. ΦΠΣτ'/1877 διάταξιν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἴκοσιν (20) βουλευτῶν, ὃν ἀριθμὸν ἐθεώρει ὡς ὑπερβολικόν, ἐν τούτοις, κηρυσσόμενος καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς περὶ ὑποβολῆς τῶν ἐν λόγῳ προτάσεων ὑπὸ πλειόνων τοῦ ἐνός βουλευτῶν, ἐπικροτεῖ τὴν τοιαύτην πρόνοιαν τοῦ νομοθέτου, ὡς καθιστώσαν ἀδύνατον εἰς ἓνα εὐπιστον ἢ ἐξημμένον βουλευτὴν νὰ συνταράσῃ καθ' ἑκάστην τὴν Βουλὴν καὶ τὸ ἔθνος δι' εἰσαγωγῆς παρακαίρων ἢ ἀπερισκέπτων προτάσεων κατηγορίας ('Ιω. 'Αραβαντινοῦ Πραγματεία περὶ εὐθύνης τῶν ἠγεμόνων καὶ τῶν Ὑπουργῶν, 1880, σελ. 307 σημ. 2).

10.- Οὕτω, τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω προτάσεως κατηγορίας ὑπὸ δέκα κέντε (15) βουλευτῶν οὔσης κατὰ τὸ ἰσχυρὸν δικαίον τῆς μόνης ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ἡ Βουλὴ δύναται νὰ συζητήσῃ καὶ ἀποφασίσῃ περὶ τῆς κινήσεως ἢ μὴ τῆς διαδικασίας πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ εὐθύνης τῶν διατελούντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ὑπουργῶν, πρόδηλον εὔχανει ὅτι μήνυσις ἢ ἔγκλισις ἰδιώτου ὑποβαλλομένη πρὸς τὸν Εἰσαγγελεῖα δέν ἀποτελεῖ τοιαύτην ἀφορμὴν. Ἐὰν ὑπάρχουν μέμφεις πολιτῶν, διδάσκει ὁ Διομ. Κυριακός, (ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 230), αὗται δεόν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς τὴν Βουλὴν. Πράγματι, κατὰ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος τῆς 9 Ἰουνίου 1975, ἐπαναλαμβάνοντος ὁμοίαν διάταξιν τῶν προΐσχυσάντων Συνταγμάτων, πᾶς πολίτης δικαιούται νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἀναφορὰν, συμφώνως πρὸς τὰς ἐν τῷ ρηθέντι ἄρθρῳ διατυπώσεις, ἧτοι διὰ παρουσιάσεως αὐτῆς διὰ τινος βουλευτοῦ ἢ διὰ παραδόσεώς της, εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Βουλῆς, ὅστις, κατὰ τὸ ἄρθρον 41 τοῦ ἰσχύοντος ἀπὸ 23 Ὀκτωβρίου 1975 Κώδικος Κανονισμοῦ Ἐργασιῶν ταύτης, ἀνακοινοῖ αὐτὴν εἰς τὴν Βουλὴν, ὅποτε δύναται πᾶς βουλευτῆς νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐπ' αὐτῆς ἢ νὰ ἀναπτύξῃ ταύτην κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 95 τοῦ αὐτοῦ Κανονισμοῦ εἰδικώτερον ὀριζόμενα, ἐνῶ ἡ Βουλὴ ἔχει τὸ δικαίωμα, συμφώνως τῷ ὡς ἔνω ἄρθρῳ 69 τοῦ Συντάγματος, νὰ ἀποστέλλῃ τὴν ἀναφορὰν εἰς τὸν ἀρμόδιον Ὑπουργόν ἢ Ὑφῆ-πουργόν, ἢ καὶ νὰ ζητήσῃ διευκρινήσεις παρὰ τοῦτου, ὅστις καὶ ὀφείλει νὰ δώσῃ αὐτάς, ἐξ ὧν πάντων συνάγεται ὅτι ὑπὸ τὰς

διατυπώσεις ταύτας δυνατών ή αναφορά να παράσχη και έδαφος προς υπογραφήν προτάσεως κατηγορίας υπό του απαιτούμενου κατά νόμον αριθμού βουλευτών. Κατ' ακολουθίαν δέν δύναται ο ποιτής, παρακάμπτων τήν συνταγματικήν τάξιν, να υποβάλη, αντί αναφορας προς τήν Βουλήν, μήνυσιν ή έγκλησιν εις τον Εισαγγελέα, ο δε Εισαγγελεύς, λαμβάνων, παρά ταύτα, τοιαύτην μήνυσιν ή έγκλησιν, δέν δύναται, εν ύψει όλων των προεκτεθέντων, να συνεχίσω τήν αντισυνταγματικήν τακτικήν του μηνυτοϋ ή έγκαλοϋντος και διαβιβάσω τήν μήνυσιν ή έγκλησιν εις τήν Βουλήν ή τον Πρόεδρον αυτης, αλλά, μή δύναμενος να ενεργήσω και άλλο τι, πειθόμενος δε ότι ή μήνυσις ή έγκλησις αφορά εις πράξεις, έμπιπτούσας εις τον νόμον περί ευθύνης των διατελούντων ή διατελεσάντων μελών της Κυβερνήσεως και Υφυπουργών, δεόν όπως διά πράξεώς του θέσω τήν τοιαύτην μήνυσιν ή έγκλησιν, άνευ έτέρας διατυπώσεως, εις τό αρχεϋον. Καθ' όσον γνωρίζομεν, συμφώνως προς ταύτα άποφικ έξεφράσθη και διά των υπ' αριθ. πρωτ. 35998/15-4-1957 και 101543/27-9-1958 έγγραφων των τότε Υπουργών Δικαιοσύνης προς τον Εισαγγελέα Εφετών Αθηνών, καθώς και διά των υπ' αριθ. πρωτ. 27670/6-12-1957, 5134/14-12-1977, 4308/29-11-1978, 56600/78 από 13-1-1979 και 3577/29-1-1979 παραγγελιών του Εισαγγελέως των εν Αθήναις Εφετών προς τον Εισαγγελέα Πλημ/κών Αθηνών, άτινα έγγραφα και παραγγελίαι άφεώρων εις τοιαύτας υποθέσεις, ενϋ επί άλλων τοιούτων υποθέσεων, περί των τό υπ' αριθ. πρωτ. 2474/διεκπ. 1585 από 14ης Μαΐου 1975 έγγραφον του Προέδρου της Βουλής προς τό Υπουργεΐον της Δικαιοσύνης, αι σχετικαι μηνύσεις και έγκλήσεις είχαν ιεραρχικώς διαβιβασθῆ εις τήν Βουλήν, καθ' ήμας έσφαλμένως, επεστράφησαν δε τῆ έγκρίσει της Βουλής, διά του Υπουργείου Δικαιοσύνης, εις τον υποβαλλόντα Εισαγγελέα.

11.- Εάν όμως, επίσης έσφαλμένως, ήσκηθη υπό του Εισαγγελέως είτε συνεπείφ μηνύσεως ή έγκλήσεως είτε συνεπείφ άλλης τινος άφορμής ποινική δίωξις κατά διατελούντων ή διατελεσάντων μελών της Κυβερνήσεως και Υφυπουργών ή κατά των συμμετόχων αυτων επί πράξεσιν έμπιπτούσαις εις τον νόμον περί ευθύνης Υπουργών, δεόν ή υποθέσις όπως είσαχθῆ εις τό Δικαστικόν Συμβούλιον,

ὅπερ θέλει κηρύξει τήν ἑαυτοῦ ἀναρμοδιότητα, ὡς καί τήν τοιαύτην τῶν παρ' αὐτῷ ἀνακριτικῶν καί δικαστικῶν ἀρχῶν, χωρίς ὅμως νά διαλάβῃ ἐν τῷ βουλευματι διάταξιν περὶ παραπομπῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τήν Βουλὴν ἢ τὸ Εἰδικόν Δικαστήριον, ἄτε μὴ ἔχοντας τοῦ συμβουλίου τοιαύτην ἐν προκειμένῳ ἐξουσίαν. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν καί ἐάν ἡ ὑπαγωγή τῶν δι' ἧς ἡ ποινικὴ διώξις πράξεων εἰς τὸν ἀνωτέρω εἰδικόν νόμον προέκυψεν, ὡς ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῶν ἢ τῆς εἰς αὐτὰς συμμετοχῆς, ἐκ τῆς ἀνακρίσεως ἢ προανακρίσεως.

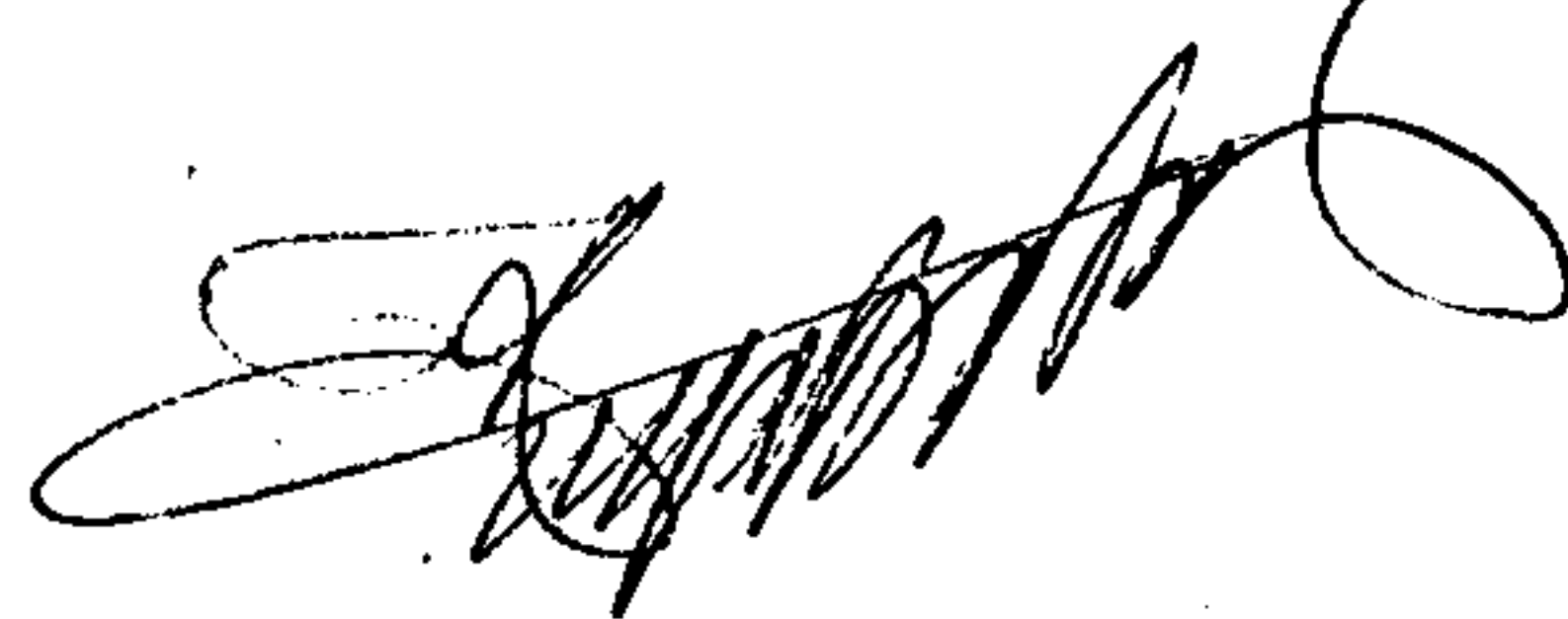
12.- Ἄλλ' ἐκ τοῦ ἐκτεθέντος δικονομικοῦ συστήματος ἐπὶ τῶν ἐν λόγῳ ὑποθέσεων σαφῶς συνάγεται ὅτι, ἀσκηθείσης ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως ποινικῆς διώξεως ἐπὶ ἄλλαις πράξεσι, δέν δύναται ὁ ἀνακριτῆς ἢ ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος νά ἐπιδοθῆ κατὰ τήν δίοδον τῆς ἀνακρίσεως ἢ προανακρίσεως καί εἰς συλλογὴν στοιχείων ἀφορώντων εἰς πράξεις ἐμπιπτούσας εἰς τὸν νόμον περὶ εὐθύνης τῶν διατελούντων ἢ διατελεσάντων μελῶν τῆς κυβερνήσεως καί Ὑφυπουργῶν, διότι τοιαύτη τυχόν ἐνέργεια ἀποτελεῖ καταστρατήγησιν τῆς ρητῆς διατάξεως τοῦ ἐδαφίου πρώτου τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 86 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος τῆς 9 Ἰουνίου 1975, ἥτις διακελεύει ὅτι, ἄνευ προηγουμένης περὶ τούτου ἀποφάσεως τῆς Βουλῆς, δέν ἐπιτρέπεται διώξις, ἀνάκρισις ἢ προανάκρισις κατὰ τῶν ὡς ἄνω προσώπων διὰ πράξεις ἢ παραλείψεις τελεσθείσας ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν καθηκόντων των, ἐξ ἧς διατάξεως ἐπεταὶ ὅτι δέν δύνανται καί τὰ παρεμπιπτόντως συλλεγέμενα ἢ προκύψαντα στοιχεία ταῦτα νά διαβιβασθῶσιν ὑπὸ τοῦ Εἰσαγγελέως εἰς τήν Βουλὴν ἢ τὸν Πρόεδρον ταύτης, ὡς μὴ ἀποτελοῦντα ἀφορμὴν πρὸς συζήτησιν καί ἀπόφασιν περὶ κινήσεως ἢ μὴ τῆς κατ' αὐτῶν διώξεως ὑπὸ τῆς Βουλῆς, καθ' ὃ τοιαύτην ἀφορμὴν ἀποτελοῦσης, ὡς προελέχθη, μόνον τῆς προτάσεως κατηγορίας ὑπὸ τοῦ κατὰ νόμον ἀριθμοῦ βουλευτῶν. Καί ναι μὲν ὑφίσταται καί ἡ διάταξις τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τῆς αὐτῆς παραγράφου 2 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 86 τοῦ Συντάγματος, ὀρίζουσα ὅτι, ἐάν κατὰ τήν διεξαγωγὴν διοικητικῆς ἐξετάσεως προκύψουν στοιχεία δυνάμενα νά θεμελιώσουν εὐθύνην μέλους κυβερνήσεως ἢ Ὑφυπουργοῦ, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν, οἱ ἐνεργήσαντες αὐτὴν διαβιβάζουν ταῦτα, μετὰ τὸ πέρασ τῆς διοικητικῆς ἐξετάσεως, διὰ τοῦ ἁρμο-

είου εισαγγελέως εἰς τὴν Βουλὴν. Γεννᾶται δὲ ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης τὸ ἐρώτημα διὰ ποῖον λόγον ὁ νομοθέτης τοῦ Συντάγματος διέλαβε τὴν διάταξιν ταύτην περὶ διαβιβάσεως στοιχείων ἐκ διοικητικῆς ἐξετάσεως καὶ διὰ ποῖον λόγον δὲν διέλαβεν ὁμοίαν τοιαύτην περὶ διαβιβάσεως τοιούτων καὶ ἐξ ἀνακρίσεως καὶ προανακρίσεως καὶ δὴ μήπως τοῦτο ὀφείλεται εἰς λόγους δικαιολογοῦντας τὴν ἀνάλογον τῆς ὡς ἄνω διατάξεως ἐφαρμογὴν καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἀνακρίσεως ἢ προανακρίσεως στοιχείων. Κατ' ἀρχὴν δεόν νὰ σημειωθῆ ὅτι ἦτο σαφῶς γνωστὴ εἰς τὸν νομοθέτην ἡ διάκρισις τῆς ἐννοίας τῆς ἀνακρίσεως καὶ προανακρίσεως, ἐνεργουμένων κατὰ τὸν πῶδικα ποιν. Δικονομίας, ἀπὸ τῆς διοικητικῆς ἐξετάσεως, ἐνεργουμένης κατὰ τὴν διοικητικὴν νομοθεσίαν, ὅτι δὲ ὁ νομοθέτης, ἐνῶ ἔβρισεν ὡς ἀνεπίτρεπτον τὴν ἄνευ ἀδείας τῆς Βουλῆς ἀνάκρισιν ἢ προανάκρισιν, τοῦναντίον ἠθέλησεν ἐπιτρεπτὴν τὴν διοικητικὴν ἐξέτασιν. Ἐντεῦθεν ἔκσται ὅτι, συνεπῆς πρὸς ἐαυτὸν, δὲν ἠδύνατο νὰ διαλάβῃ διάταξιν περὶ διαβιβάσεως στοιχείων ἐξ ἀνεπιτρεπτοῦ ἀνακρίσεως καὶ προανακρίσεως, ἐνῶ διέλαβε τοιαύτην ἐξ ἐπιτρεπτοῦ διοικητικῆς ἐξετάσεως. Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη, ὡς εἰδητή, δὲν δύναται νὰ ἐπιταθῆ κατ' ἀνάλογον ἐπὶ στοιχείων ἐξ ἀνακρίσεως ἢ προανακρίσεως, διότι ἡ τοιαύτη ἐπέκτασις εἶ ἦτο ἀντίθετος εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ νομοθέτου ὅπως μὴ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνάκρισιν καὶ προανάκρισιν, ἐπὶ ἐπέτρεψε τὴν διοικητικὴν ἐξέτασιν, ἵσως ἔχων ὅτι ὄφιν ὅτι τοιαύτη ἐξέτασις διατάσσεται ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως ἢ τῶν Ὑπουργῶν καὶ διὰ πράξεις ἢ παραλήψεις τῶν προκατόχων των. Ἡ δὲ διὰ τοῦ εισαγγελέως διαβιβάσις τῶν ἐκ διοικητικῆς ἐξετάσεως στοιχείων δὲν ἔχει εἰς ἀντίθετον ἐρμηνείαν, διότι ἡ τοιαύτη διαβίβασις προοφθαλμῶς ἐθεσπίσθη ἵνα λαμβάνῃ καὶ ὁ εισαγγελέως γνῶσιν τῶν στοιχείων τούτων, ὅπως κρῖνῃ μήπως ἐξ αὐτῶν προκύπτουν καὶ αὐτετελῶς οἰκιστέαι πράξεις ὑπελλόντων ἢ τρίτων, μὴ χρηματοχῶν

πράξεων μελῶν τῆς Κυβερνήσεως ἢ Ὑφυπουργῶν, ἔποτε δεῖν νά
ἀσκήσῃ τήν οἰκείαν πόνικὴν ἐπίβασιν διὰ τὰς ἀσκέτους ταύτας πρά-
ξεις.-

13.- Ἀβιουθήτον τυγχάνει ὅτι, ἐάν ἡ Βουλὴ, ἐν τῷ δικαίω-
ματι τοῦ κατηγορεῖσθαι τοὺς διατελοῦντας ἢ διατελέσαντας μέλη τῆς
Κυβερνήσεως καὶ Ὑφυπουργοὺς, ἢ ὁ πρόεδρος τῆς Βουλῆς ἐν τῷ
δικαιώματι τοῦ προβαίνειν εἰς ἀνακοινώσεις πρὸς τὴν Βουλὴν,
ζητήσουν παρὰ τῆς εἰσαγγελικῆς ἀρχῆς στοιχεῖα, κρινόμενα ἐκ
τούτων ἀπαραίτητα ἢ χρήσιμα διὰ τὰ ἔργα τῆς ἀρμοδιότητός των,
ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ ὑποχρεοῦται νά ἀποστείλῃ ταῦτα.-

Ὁ ἄντεισαγγελεὺς τοῦ ἁγίου λόγου

Κων/νος Τσακάλης